

Granskning av visselblåsarfunktion

Landskrona stad
Landskronahem AB

November 2025

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Landskrona stad genomfört en granskning av visselblåsarfunktionen. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen och bolagsstyrelse säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lag.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och bolagsstyrelse **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lag.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Uppfyller kommunens visselblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?	Delvis	
Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun?	Delvis	
Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i Landskronahem AB?	Nej	
Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommun och bolag medveten om funktionen?	Delvis	
Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?	Delvis	
Följer kommunstyrelsen och bolagsstyrelse upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?	Nej	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi kommunstyrelsen följande rekommendationer att:

- Inkludera visselblåsarfunktionen inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Överväga ett koncernperspektiv i hur information om visselblåsartjänsten når ut till anställda.
- Tydligt lista de rapporteringskanaler (interna och externa) som anställda har tillgång till med instruktion om när och hur de ska användas.
- Införa en samlad rapportering av visselblåsarärenden till kommunstyrelsen.

- Säkerställa att det tydligt framgår i visselblåsarfunktionens formulär och i information att den rapporterande personen enligt lagen har rätt till återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits till följd av rapporteringen inom 3 månader. Det måste även framgå att bekräftelse på att rapport mottagits inom 7 dagar.
- Se över möjligheten med en tvåvägskommunikation även om uppgiftslämnaren valt att vara anonym.
- Utredda och formalisera hur anmälningar som berör utredningsgruppen ska hanteras.
- Utredda huruvida detta lagrum är gällande för bolagen och dess anställda och att den sekretess som utlovas inom ramen för lagen är gällande.

Utifrån genomförd granskning lämnar vi Landskronahem AB följande rekommendationer att:

- Säkerställa så information om kommunens visselblåsarfunktion finns på bolagets hemsida.
- Tydliggöra funktion i bolaget som mottar eventuella visselblåsningar.
- Inkludera visselblåsarfunktionen inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Utredda huruvida styrelsen kan säkerställa att anmälare kan garanteras det skydd som innefattas av lagen.

Innehållsförteckning

Inledning	6
Bakgrund	6
Syfte och revisionsfrågor	6
Revisionskriterier	7
Avgränsning	7
Metod	7
Introduktion	8
Visselblåsarfunktion	8
Visselblåsarlagen	8
Granskningsresultat	10
Visselblåsarfunktion	10
Iakttagelser	10
Tillgänglighet	12
Iakttagelser	12
Bedömning	13
Informationsinsatser	14
Iakttagelser	14
Bedömning	14
Hantering av ärenden	15
Iakttagelser	15

Bedömning.....	16
Uppföljning	17
Iakttagelser.....	17
Bedömning.....	18
Samlad bedömning.....	19
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	19
Rekommendationer.....	22

Inledning

Bakgrund

Arbetet med att förebygga, upptäcka och hantera korruption, oegentligheter och allvarliga missförhållanden innefattar många åtgärder. En väl fungerande utredningsfunktion/visselblåsarsystem ("visselblåsarfunktion") är en viktig del i det arbetet.

Den 29 september 2021 fattade Riksdagen beslut om att anta en ny lag, Lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden vilken trädde i kraft den 17 december 2021. Den nya lagen bygger på ett tvingande EU-direktiv och innehåller bland annat krav på inrättande av särskilt utformade visselblåsarfunktioner och förfaranden. Kraven i lagen omfattar även kommuner och regioner där en visselblåsarfunktion skall finnas på plats senast den 17 juli 2022.

Avsaknaden av en ändamålsenlig visselblåsarfunktion medför en risk att lagens krav inte efterlevs men även en risk att kommunens förebyggande arbete mot oegentligheter inte blir adekvat, vilket i sin tur kan resultera i såväl förtroendeskada som ekonomiska skador. Därav är det även av stor vikt att funktionen är väl känd i organisationen och att potentiella användare känner förtroende för funktionen.

På kommunens hemsida framgår att Landskrona kommun har en visselblåsarfunktion (tipsfunktion) som kan användas av anställda på kommunen och kommunala bolag och av den som har ett uppdrag för någon förvaltning eller kommunägt bolag.

De förtroendevalda revisorerna har utifrån en bedömning av risk och väsentlighet beslutat att genomföra en granskning av kommunens nuvarande visselblåsarfunktion.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och bolagsstyrelse säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lag.

Revisionsfrågor:

1. Uppfyller kommunens visselblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?
2. Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun och bolag?
3. Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommun och bolag medveten om funktionen?
4. Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?

5. Följer kommunstyrelsen och bolagsstyrelse upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallag 6:6
- Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (“visselblåsarlagen”)

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att avse kommunstyrelse och samtliga nämnder samt bostadsbolaget Landskronahem AB. Stickprov genomförs på inkomna visselblåsarärenden för perioden januari 2023-juni 2025. Genomgången kommer ej att utgå ifrån personuppgiftslagstiftning.

Metod

Granskningen genomförs genom digitala intervjuer med ansvariga tjänstepersoner för kommunens visselblåsarfunktion samt med VD och ekonomichef för Landskronahem AB, insamling och genomgång av relevanta policys, riktlinjer och andra adekvata styrdokument. Granskningen omfattar även genomgång av information på kommunens hemsida och intranät samt stickprovsvis genomgång av ärendehantering.

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Introduktion

Visselblåsarfunktion

Att ha en visselblåsarfunktion är en viktig del i en organisations arbete med att förebygga oegentligheter. Det vi kan se när vi undersöker frågan kring hur oegentligheter upptäcks i organisationer är att det inte främst upptäcks genom interna kontrollmekanismer utan via tips från visselblåsare och detta stämmer även överens med vad Institutet mot mutor (IMM), noterar i sina undersökningar.

Visselblåsarlagen

Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen") trädde i kraft i december 2021 och har som syfte att en bred krets av personer ska kunna rapportera om oegentligheter samt, när de gör detta, skyddas mot repressalier. Lagen ställer krav på att samtliga offentliga verksamheter skulle ha en intern rapporteringskanal på plats den 17 juli 2022.

En rapporterende person är en person som i ett arbetsrelaterat sammanhang fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den. Med ett arbetsrelaterat sammanhang menas en persons nuvarande eller tidigare arbete inom en verksamhet och där personen har fått information om överträdelser. Utöver anställda, arbetstagare och inhyrd personal ska bland andra volontärer, praktikanter, konsulter och personer som utför arbete under en verksamhetskontroll ingå i den skyddade personkretsen.

Rapporterande personer skall kunna larma om missförhållanden både i en intern rapporteringskanal (såsom Landskrona stads visselblåsarfunktion) och till särskilt utsedda myndigheter (externa rapporteringskanaler).

Utöver att den rapporterende personen skyddas mot repressalier gäller även tystnadsplikt och sekretess kring den rapporterende personens identitet. Sekretessen inom offentlig sektor behandlas i offentlighets- och sekretesslagen vilken har uppdaterats i och med införandet av visselblåsarlagen.

Lagen ställer även vissa krav på utformningen av visselblåsarfunktionen och de som mottager de rapporterade uppgifterna. Lagen kräver att visselblåsarfunktionen ska möjliggöra rapportering skriftligen, muntligen samt rapportering via ett fysiskt möte. Vad gäller mottagargruppen ska den bestå av personer som är självständiga och oberoende i sin roll vilket innebär att mottagarpersonerna ska ha mandat att självständigt hantera de ärenden som inkommer genom visselblåsarfunktionen. Vidare har den rapporterende personen enligt lagen rätt till återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits till följd av rapporteringen inom 3 månader. Det måste även ges en bekräftelse på att rapporten mottagits inom 7 dagar.

Det finns även i lagen beskrivet att verksamhetsutövaren (i detta fall Landskrona stad) har en skyldighet att informera anställda om:

- hur rapportering ska göras via de interna rapporteringskanalerna,
- hur rapportering ska göras till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna och, i tillämpliga fall, till EU:s institutioner, organ eller byråer, och
- meddelarfrihet och anskaffarfrihet och, i verksamheter där det är aktuellt, om efterforskningsförbud och repressalieförbud.

Då en visselblåsarfunktion ofta kan innebära att känslig information såsom personuppgifter lagras innehåller även lagen bestämmelser kring lagring av personuppgifter. Personuppgifter som uppenbart inte är relevanta för handläggningen av en viss rapport får inte samlas in och ska raderas snarast möjligt om de har samlats in. Personuppgifter som förekommer i en inkommen rapport får lagras i upp till två år efter att ärendet avslutas.

Granskningsresultat

Visselblåsarfunktion

Revisionsfråga 1: Uppfyller kommunens visselblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?

Iakttagelser

Stadens visselblåsarfunktion består av ett webbformulär som nås via stadens externa hemsida. Av texten på hemsidan framgår att visselblåsfunktionen är en rapporteringskanal som ett komplement till ordinarie rutin, där misstanke om intern brottslighet i första hand ska meddelas till närmaste chef. Det framgår att funktionen kan användas av anställda inom staden, anställda inom stadens hel- och delägda bolag, person i uppdrag för någon förvaltning eller kommunägt bolag. Via visselblåsarfunktionen kan ovannämnda anmäla allvarliga oegentligheter som exempelvis muta, bedrägeri, stöld, jäv, olämplig bisyssla eller en situation där någon får privat vinning eller fördel på grund av sin befattning. Det kan också handla om närstående som gynnas, lagbrott eller allvarliga avvikelser från interna riktlinjer och regler i tjänsten.

Det framgår vidare av webbformuläret att det finns möjlighet att lämna in anmälan skriftligen till stadsledningsförvaltningen via post med adress. Anmälan kan även lämnas muntligen eller via besök. I formuläret hänvisas till stadens kontaktcenter för att få mer information hur en går till väga. I intervju framkommer det staden inte har haft någon anmälare som använt detta rapporteringssätt än. Stadsjurist har informerat registrator om att hänvisa vidare eventuella anmälare till utredningsgruppen för vidare hantering.

Av formuläret framgår att anmälan hanteras enligt dataskyddsförordningen och att kommunstyrelsen är ansvarig för personuppgifter. Uppgifter ska endast behandlas för att utreda huruvida en oegentlighet har ägt rum eller ej och inte att sparas längre än nödvändigt. Anmälaren har rätt att få ett registerutdrag och begära rättelse. Anmälan diarieförs och vid utlämnande av kontaktuppgifter ska anmälaren erhålla e-post där det framgår diarienummer för ärendet och möjlighet att följa ärendet via e-tjänst. Av formuläret framgår det att anmälaren har ett lagstadgat skydd som innebär att staden är förbjuden att vidta någon form av repressalier eller vidta åtgärder för att hindra någon från att rapportera.

I formuläret framgår att ärendet sedan hanteras av stadens utredningsgrupp, bestående av säkerhetschef, HR-chef och stadsjurist. Vid behov av vidare utredning lämnas ärendet vidare till extern part. I intervju framkommer det att staden har avtal med extern part som utför dessa utredningar. Denna tjänst har använts två gånger. Utredningen ska därefter utmynna i förslag till beslut eller en rekommendation till den berörda nämnden eller bolaget. Beslut i ärendet fattas av den interna utredningsgruppen och återkopplas till anmälaren om denne valt att inte vara anonym. Om någon i utredningsgruppen är föremål för anmälan är denne ej med och fattar beslut.

I intervju med utredningsgruppen framgår det att rapportering till behöriga myndigheter som exempelvis arbetsmiljöverket framgår tydligt via stadens andra rutiner kring exempelvis rapportering av hot och våld. Vidare så bekräftas att det som beskrivs i rutinen överensstämmer med hur funktionen är uppbyggd och fungerar i praktiken.

Landskronahem AB

I intervju med företrädare för Landskronahem AB så framgår det att bolaget använder sig av stadens visselblåsarfunktion och att de ska informeras vid behov. Vi noterar att det inte framgår på ett tydligt vis vilken funktion som mottar eventuella visselblåsarärenden. Det framkommer vid intervju att bolaget ej mottagit några visselblåsarärenden sedan den inrättades. Vid tid för granskningen bekräftas i intervju att bolaget har under 50 anställda och omfattas således inte av de krav som framställs i visselblåsarlagen.

Bedömning

Uppfyller kommunens visselblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?

Delvis.

Enligt visselblåsarlagen ska information till anställda ges gällande

1. hur rapportering ska göras via de interna rapporteringskanalerna,
2. hur rapportering ska göras till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna och, i tillämpliga fall, till EU:s institutioner, organ eller byråer, och
3. meddelarfrihet och anskaffarfrihet och, i verksamheter där det är aktuellt, om efterforskningsförbud och repressalieförbud.

Vi kan inte utläsa av erhållet material att det finns någon hänvisning till punkt 2 ovan i direkt anslutning till visselblåsarfunktionen.

Vi noterar i övrigt att informationen om målgruppen för visselblåsarfunktionen inte helt är enligt lag. Enligt visselblåsarlagen ska verksamhetsutövaren *“göra de interna rapporteringskanalerna tillgängliga så att följande personer som är verksamma hos verksamhetsutövaren kan rapportera om missförhållanden som förekommer i verksamhetsutövarens verksamhet:*

1. *arbetstagare,*
2. *volontärer,*
3. *praktikanter,*
4. *personer som annars utför arbete under en verksamhetsutövares kontroll och ledning,*
5. *egenföretagare,*
6. *personer som ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, om verksamhetsutövaren är ett företag, och*

7. *aktieägare som är verksamma i bolaget, om verksamhetsutövaren är ett aktiebolag.”*

Informationen som återges via formuläret bör således uppdateras.

Vi noterar avseende Landskronahem AB. Verksamheter mellan 50 och 249 arbetstagare kan dela rapporteringskanal, till en viss gräns. Viss del av ärendehanteringen behöver ombesörjas av den egna verksamheten. Det är därför av vikt att Landskrona stad har säkerställt att de uppfyller lagkraven när de låter flertalet kommunala bolag nyttja kommunens funktion.

Slutligen så framgår det av visselblåsarlagen att *En verksamhetsutövare ska utse oberoende och självständiga personer eller enheter som ska vara behöriga att på verksamhetsutövarens vägnar*. Vi noterar en svaghet med att visselblåsarfunktionen saknar möjlighet för alternativa rapporteringssätt då en anmälan skulle gälla någon i den tillsatta utredningsgruppen.

Tillgänglighet

Revisionsfråga 2: Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun och bolag?

Iakttagelser

Som framgår av tidigare fråga erhåller staden delvis tillräcklig information om visselblåsarfunktionen genom deras hemsida. Vi har även inom ramen för granskningen erhållit skärmdumpar från stadens intranät där samma information framgår samt en hänvisning till stadens e-tjänst. Av intranätet framgår att det lagstadgade skyddet som innefattar frihet från repressalier eller hinder från staden att rapportera gäller för följande personkategorier:

- Anställda och arbetssökande
- Volontärer och praktikanter
- Personer som annars utför arbete under verksamhetsutövares kontroll och ledning
- Egenföretagare.

I intervju med utredningsgruppen framgår det att samtliga anställda i staden har tillgång till intranätet. Bolagen omfattas inte i denna kategori. I intervju hänvisas till stadens policy för trygghets- och säkerhetsarbete (KF, 2024-05-27 § 66) varje bolagsstyrelse ansvarar för att respektive verksamhet omsätter policyns viljeinriktning och därmed ansvarar för att information finns lättillgänglig.

Landskronahem

Vid tidpunkten för granskningen fanns ej några uppgifter om stadens visselblåsarfunktion på bolagets hemsida. I intervju framkommer det att bolaget ej heller har något intranät att samla den typen av information på. Vi har inom ramen för granskningen erhållit utdrag ur personalhandboken. I utdraget finns en hänvisning till den stadsgemensamma funktionen samt information om visselblåsarlagen. Bland annat framgår skydd mot repressalier och lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (2021:890). I intervju framhävs att den informationen som finns på stadens hemsida anses vara lättillgänglig för personalen.

Bedömning

Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun och bolag?

Kommunstyrelsen – Delvis
Landskronahem AB - Nej

Vår samlade bedömning är att informationen om visselblåsarfunktionen finns lättillgänglig. Vi noterar samtidigt att stadens intranät ej hänvisar till ordinarie rutin där misstanke om intern brottslighet i första hand ska meddelas till närmaste chef. Vi kan inte heller utläsa någon hänvisning till någon av de andra rapporteringskanalerna som finns internt i staden eller hur rapportering ska göras till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna och, i tillämpliga fall, till EU:s institutioner, organ eller byråer.

Liksom i tidigare revisionsfråga noterar vi här att den informationen som återfinns gällande målgrupp är i enlighet med visselblåsarlagen. Vi ställer oss frågande till huruvida arbetssökande/volontär/praktikant har tillgång till intranätet för att ta del av den informationen som står där.

Vi ser en svaghet i att Landskronahem AB inte har någon lättillgänglig hänvisning till den stadsgemensamma visselblåsarfunktionen för personal. Vi rekommenderar därför att bolaget exempelvis hänvisar till visselblåsarfunktionen på sin egen hemsida. Vidare rekommenderar vi styrelsen att utreda huruvida detta lagrum är gällande för bolaget och dess anställda och att den sekretess som utlovas inom ramen för lagen är gällande.

Bolag med färre än 50 anställda omfattas ej av visselblåsarlagen. Det finns dock inget som hindrar dem från att inrätta interna rapporteringskanaler, eller i detta fall nyttja kommunens funktion. Det är då av vikt att man har undersökt vilka rättigheter och skydd som gäller för de rapporterande personerna som lyfter missförhållanden inom verksamheten och informerar i enlighet därmed, då de skydd som stipuleras i visselblåsarlagen inte nödvändigtvis gäller för dem.

Informationsinsatser

Revisionsfråga 3: Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommun och bolag medveten om funktionen?

Iakttagelser

I intervju med utredningsgruppen framkommer det att staden kommunicerade i samband med lanseringen av visselblåsarfunktionen 2015 till samtliga anställda. Efter det har det inte skett någon löpande utbildning kring funktionen. Samtliga nyanställda i staden ska informeras om stadens olika rapporteringskanaler, däribland visselblåsartjänsten, som del av introduktion. Vi har inom ramen för granskningen erhållit utdrag ur ett bildspel för nyanställda där det framgår hur den nyanställda ska hitta information om visselblåsartjänsten. I intervju framhävs även det arbete som sker kring välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan där chefer och medarbetare utbildas mycket om den kultur och det ledarskap som önskas inom staden. Detta bland annat för att motverka tystnadskultur och istället lyfta problem som uppstår.

De intervjuade upplever att visselblåsarfunktionen är känd i organisationen och att detta visas genom att det har inkommit 15–20 ärenden per år genom funktionen, även om mertalet av dessa ärenden senare inte bedömts vara visselblåsarärenden. Inget av dessa ärenden har berört något av de kommunala bolagen. I intervju framhävs att staden i stort försöker ha ett koncernperspektiv i dessa typer av frågor. I detta fall så bistår staden enbart med funktionen så ansvarar bolagen själva för att göra den känd i sin organisation.

Landskronahem

I intervju framhävs det att frågan om visselblåsarfunktionen funnits med på agendan vid chefgruppsmöten samt arbetsplatsträffar (APT) under det senaste året. Dock sker inte detta med någon systematik. De intervjuade upplever att det finns en god kännedom i bolaget om visselblåsarfunktionen då det är en mindre organisation. Nyanställda inom bolaget ska få en introduktion, men det framgår inte om information om visselblåsarfunktionen är en del av denna. Vi har inte inom ramen för granskningen erhållit någon dokumentation om informationsinsatser inom bolaget. I intervju så framhävs det arbetsmiljöarbete som pågår inom bolaget där personal har möjlighet att inkomma med anonyma synpunkter.

Bedömning

Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommun och bolag medveten om funktionen?

Delvis.

Bedömningen grundar sig på att vi kan se att kommunen och Landskronahem AB har enstaka informationsinsatser för att göra personal medveten om funktionen. Vi saknar dock systematik i detta område för att säkerställa att både befintlig och ny personal får adekvat information om funktionen.

Hantering av ärenden

Revisionsfråga 4: Hanteras ärenden i visseblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?

lakttagelser

Av Rutin för interna utredningar av missförhållanden såsom tex visseblåsarfunktionen eller anmälan i enlighet med säkerhetspolicyn eller övrigt förfarande (2017-05-01, stadsjurist) framgår det att anmälan ska diarieföras och att anmälarens namn ska PUL¹-markeras. Efter detta ska anmälan skickas till utredningsgruppen som består av HR-chef, säkerhetschef och stadsjurist. Gruppen kallar till möte och där i förkommande fall kallas även andra funktioner om som behövs. Utredningen ska utmynna i ett beslut i form av en rekommendation till berörd nämnd/bolag och, i sådana fall det är möjligt, en återkoppling till anmälaren gällande ärendets hantering. Är ärendet av sådan karaktär att det inte bör vidtas någon vidare åtgärd, ska detta framgå av beslutet, med motivering. Beslut kring fortsatt handläggning som exempelvis rekommendation till nämnd/bolag diarieförs i ärendet och expedieras till berörd nämnd/bolag samt anmälaren om kontaktuppgifter har lämnats. Ansvarig nämnd/bolag är ansvarig för ärendet hanteras och återkopplar vad som gjorts till utredningsgruppen.

Vi har inom ramen för granskningen erhållit utdrag med lista över visseblåsarärenden från 2023-01-01 till 2025-08-14. Av listan framgår det att det har inkommit 15 ärenden 2023, 18 ärenden 2024 och elva ärenden under 2025. Ärenden sorteras efter kategorier som anmälaren angivit. Vid tidpunkt för granskning finns följande kategorier: Stöd, korruption, Muta/bestickning, Förskingring, Brott mot lagen om offentlig upphandling, brottslig handling övrigt.

I stickprov på sex av dessa ärenden har vi erhållit beslut i fem ärenden, ett ärende som hanterats i ett tidigare diarium har ej kunnat återfinnas. Ett ärende har avslutats utan någon åtgärd. Tre ärenden har avslutats men skickats till berörd förvaltning för kännedom, och ett ärende har skickats vidare till den upphandlade utredningstjänsten för vidare ställningstagande. Vi har tagit del av utredningsrapport som inte kunnat fastställa att någon otillbörlig påverkan har förekommit. Samtidigt visar utredningen på ett behov av att stärka den formella styrningen och rättssäkerheten vid användning av ordförandebeslut inom kommunen. Vi har inte erhållit information om vidare hantering av ärende efter utredning.

¹ Personuppgiftslagen (1998:204)

Vi kan inte utläsa i något ärende huruvida återkoppling till anmälare har skett. I intervju så framkommer det att detta görs då anmälaren inte valt att vara anonym och att denne då kan följa sitt ärende vi e-tjänsten. Av våra stickprov kan vi utläsa i ett ärende att anmälaren valt att vara anonym och ett där anmälaren valt att inte vara anonym. I tre ärenden har vi inte kunnat utläsa om anmälaren valt att vara anonym eller inte. Vi noterar att det ärende där anmälaren inte valt att vara anonym så framgår det att återkoppling har skett. I övriga ärenden har vi inte kunnat utläsa om återkoppling skett. Vi noterar att det inte tydligt framgår i visselblåsarfunktionens formulär eller information att den rapporterade personen enligt lagen har rätt till återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits till följd av rapporteringen inom 3 månader. Det måste även ges en bekräftelse på att rapporten mottagits inom 7 dagar.

Vi noterar vidare att det i fyra ärenden står att det är HR-chef, stadsjurist och räddningschef som deltagit i beslut. Detta skiljer sig från information på hemsidan där det framgår att det är säkerhetschef och inte räddningschef som ska vara deltagande i utredningsgruppen. I intervju framkommer det att det är samma person som innehar båda titlar.

Landskronahem

Som framgår av tidigare revisionsfrågor så använder sig bolaget att den stadsgemensamma funktionen där inga ärenden som berört bolagets verksamhet har inkommit.

Bedömning

Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?

Delvis.

Av visselblåsarlagen framgår det att *”rapportering och uppföljning ska ske så att den rapporterade personen /.../ får en bekräftelse på att rapporten är mottagen inom sju dagar från mottagandet, om inte den rapporterade personen har av sagt sig bekräftelse eller mottagaren har anledning att anta att en bekräftelse skulle avslöja personens identitet.”* Det är således inte ett krav att återkoppling och uppföljning ska ske då anmälaren anonym. Vi ser dock att möjligheten till återkoppling samt efterfråga eventuella kompletterande uppgifter skulle kunna öka benägenheten till att anmäla samt säkerställa tillräcklig utredning av inkomna ärenden. Vi rekommenderar därför staden att utreda hur en funktion för tvåvägskommunikation skulle vara möjlig där anmälaren fortsatt har möjlighet för anonymitet. Då det i flertalet av stickproven inte framgår huruvida anmälaren är anonym eller inte samt om någon återkoppling har skett rekommenderar vi att detta tydligare ska framgå för att säkerställa följsamhet till lagtext ovan.

Vi noterar att det inte tydligt framgår i visselblåsarfunktionens formulär eller information att den rapporterade personen enligt lagen har rätt till återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har

vidtagits till följd av rapporteringen inom 3 månader. Det måste även ges en bekräftelse på att rapporten mottagits inom 7 dagar.

Som framgår av tidigare revisionsfråga använder sig utredningsgruppen sig av en upphandlad extern part för att utreda ärenden samt för att hantera eventuella jävssituationer. Samtidigt som vi ser en risk med anmälningar fortfarande går via utredningsgruppen vid händelse av att en anmälan skulle beröra någon av medlemmarna i utredningsgruppen.

Uppföljning

Revisionsfråga 5: Följer kommunstyrelsen och bolagsstyrelse upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Iakttagelser

I formuläret informeras anmälaren om att visselblåsarfunktionen årligen följs upp och redovisas till kommunstyrelsen. Uppföljningen baseras på antalet inrapporteringar och hur dessa har följts upp. Vi har inom ramen för granskningens protokollsgranskning av kommunstyrelsen inte kunnat utläsa att någon samlad rapportering av visselblåsarärenden. I intervju framkommer det att dessa presenteras under punkt ”delegationsbeslut” i samband med att beslut i ärenden har tagits. Av formuläret framgår det att uppgifterna kommer vara avidentifierade och några personuppgifter kommer inte att redovisas i denna uppföljning.

Vi har inte inom ramen för granskningen kunnat fastställa att ärenden följs upp enligt rutin som säger att *”Anmälningarna ska årligen följas upp och redovisas till kommunstyrelsen i uppföljningen av säkerhetspolicyn.”*

I intervju med utredningsgruppen så framkommer det att stadsjurist har fått i uppdrag av stadsdirektör att genomföra en utvärdering av funktionen. En av de aspekter som ska utvärderas är huruvida man vill behålla nuvarande visselblåsarfunktion inom organisationen, eller om det ska upphandlas och hanteras externt. Rutiner och riktlinjer kommer att uppdateras utifrån utfall. Utvärderingen beräknas att vara klar innan årsskiftet.

Ingen uppföljning genomförs centralt för att säkerställa så samtliga anställda inom kommunkoncernen har kännedom om funktionen.

Landskronahem AB

Som framgår av tidigare revisionsfrågor har bolaget ej haft några visselblåsarärenden via den stadsgemensamma funktionen. I intervju framkommer det att ingen uppföljning om just visselblåsarfunktion har skett, utan hänvisar till att de bedömer att kännedomen om denna är god och att

de förväntar sig att den fungerar som den ska. Vi har inom ramen för granskningen erhållit protokoll från chefsgruppsmöte 2025-08-22 där det framgår att visselblåsarfunktionen, dess omfattning och funktion diskuterades.

Bedömning

Följer kommunstyrelsen och bolagsstyrelse upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Nej.

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen och bolagsstyrelse inte följer upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen. Vi ser dock positivt på det uppdrag från stadsdirektör som innebär att funktionen ska utvärderas.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Landskrona stad genomfört en granskning av visselblåsarfunktionen. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen och bolagsstyrelse säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lag.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och bolagsstyrelse **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion i enlighet med gällande lag.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning
1. Uppfyller kommunens visselblåsarfunktion kraven enligt visselblåsarlagen?	Delvis Det framgår information till anställda hur rapportering skall göras via de interna rapporteringskanalerna och information om meddelarfrihet och efterforskningsförbud. Däremot kan vi inte utläsa information om hur rapportering ska göras till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna i direkt anslutning till visselblåsarfunktionen. Vi noterar i övrigt att informationen om målgruppen för visselblåsarfunktionen inte helt är enligt lag. Enligt visselblåsarlagen ska verksamhetsutövaren <i>“göra de interna rapporteringskanalerna tillgängliga så att personer som är verksamma hos verksamhetsutövaren kan rapportera om missförhållanden som förekommer i verksamhetsutövarens verksamhet (arbetstagare, volontärer, praktikanter, personer som annars utföra arbete under verksamhetsutövares kontroll och ledning med flera)</i>. Informationen som återges via formuläret bör således uppdateras för att säkerställa att samtliga målgrupper finns med. Vi noterar avseende Landskronahem AB. Verksamheter mellan 50 och 249 arbetstagare kan dela rapporteringskanal, till en viss gräns. Viss del av ärendehanteringen behöver ombesörjas av den egna verksamheten. Det är därför av vikt att Landskrona stad har

säkerställt att de uppfyller lagkraven när de låter flertalet kommunala bolag nyttja kommunens funktion.

Slutligen så framgår det av visselblåsarlagen att *En verksamhetsutövare ska utse oberoende och självständiga personer eller enheter som ska vara behöriga att på verksamhetsutövarens vägnar*. Vi noterar en svaghet med att visselblåsarfunktionen saknar möjlighet för alternativa rapporteringssätt då en anmälan skulle gälla någon i den tillsatta utredningsgruppen.

2. Finns information om visselblåsarfunktionen lättillgänglig för personal i kommun och bolag?

Kommunstyrelsen - Delvis

Vår samlade bedömning är att informationen om visselblåsarfunktionen finns lättillgänglig. Vi noterar samtidigt att stadens intranät ej hänvisar till ordinarie rutin där misstanke om intern brottslighet i första hand ska meddelas till närmaste chef. Vi kan inte heller utläsa någon hänvisning till någon av de andra rapporteringskanalerna som finns internt i staden eller hur rapportering ska göras till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna och, i tillämpliga fall, till EU:s institutioner, organ eller byråer.

Liksom i tidigare revisionsfråga noterar vi här att den informationen som återfinns gällande målgrupp inte helt är i enlighet med visselblåsarlagen. Vi ställer oss också frågande till huruvida arbetssökande/volontär/praktikant har tillgång till intranätet för att ta del av den informationen som står där.

Landskronahem AB - Nej

Vi ser en svaghet i att Landskronahem inte har någon lättillgänglig hänvisning till den stadsgemensamma visselblåsarfunktionen för personal. Vi rekommenderar därför att bolaget exempelvis hänvisar till visselblåsarfunktionen på sin egen hemsida. Vidare rekommenderar vi styrelsen att utreda huruvida detta lagrum är gällande för bolaget och dess anställda och att den sekretess som utlovas inom ramen för lagen är gällande.

Bolag med färre än 50 anställda omfattas ej av visselblåsarlagen. Det finns dock inget som hindrar dem från att inrätta interna

rapporteringskanaler, eller i detta fall nyttja kommunens funktion. Det är då av vikt att man har undersökt vilka rättigheter och skydd som gäller för de rapporterade personerna som lyfter missförhållanden inom verksamheten och informerar i enlighet därmed, då de skydd som stipuleras i visselblåsarlagen inte nödvändigtvis gäller för dem.

3. Har informationsinsatser genomförts för att göra personalen i kommun och bolag medveten om funktionen?

Delvis

Bedömningen grundar sig på att vi kan se att kommunen och Landskronahem AB har enstaka informationsinsatser för att göra personal medveten om funktionen. Vi saknar dock systematik i detta område för att säkerställa att både befintlig och ny personal får adekvat information om funktionen.

4. Hanteras ärenden i visselblåsarfunktionen på ett adekvat sätt?

Delvis

Bedömningen grundar sig på att i visselblåsarlagen framgår det att *"rapportering och uppföljning ska ske så att den rapporterade personen /.../ får en bekräftelse på att rapporten är mottagen inom sju dagar från mottagandet, om inte den rapporterade personen har av sagt sig bekräftelse eller mottagaren har anledning att anta att en bekräftelse skulle avslöja personens identitet."* Det är inte ett krav att återkoppling och uppföljning ska ske då anmälaren är anonym. Vi ser dock att möjligheten till återkoppling samt efterfråga eventuella kompletterande uppgifter skulle kunna öka benägenheten till att anmäla samt säkerställa tillräcklig utredning av inkomna ärenden. Då det i flertalet av stickproven inte framgår huruvida anmälaren är anonym eller inte samt om någon återkoppling har skett rekommenderar vi att detta tydligare ska framgå för att säkerställa följsamhet till lagtext ovan. Vi noterar att det inte tydligt framgår i visselblåsarfunktionens formulär eller information att den rapporterade personen enligt lagen har rätt till återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits till följd av rapporteringen inom 3 månader. Det måste även ges en bekräftelse på att rapporten mottagits inom 7 dagar.

Som framgår av tidigare revisionsfråga använder sig utredningsgruppen sig av en upphandlad extern part för att utreda ärenden samt för att hantera eventuella jävssituationer.

Samtidigt som vi ser en risk med anmälningar fortfarande går via utredningsgruppen vid händelse av att en anmälan skulle beröra någon av medlemmarna i utredningsgruppen.

5. Följer kommunstyrelsen och bolagsstyrelse upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen?

Nej

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen och bolagsstyrelse inte följer upp att visselblåsarfunktionen fungerar, hanteras på avsett sätt och är känd i organisationen. Vi ser dock positivt på det uppdrag från stadsdirektör som innebär att funktionen ska utvärderas.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi kommunstyrelsen följande rekommendationer att:

- Inkludera visselblåsarfunktionen inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Överväga ett koncernperspektiv i hur information om visselblåsartjänsten når ut till anställda.
- Tydligt lista de rapporteringskanaler (interna och externa) som anställda har tillgång till med instruktion om när och hur de ska användas.
- Införa en samlad rapportering av visselblåsarärenden till kommunstyrelsen.
- Säkerställ att det tydligt framgår i visselblåsarfunktionens formulär och i information att den rapporterade personen enligt lagen har rätt till återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits till följd av rapporteringen inom 3 månader. Det måste även framgå att bekräftelse på att rapport mottagits inom 7 dagar.
- Se över möjligheten med en tvåvägskommunikation även om uppgiftslämnaren valt att vara anonym.
- Utredda och formalisera hur anmälningar som berör utredningsgruppen ska hanteras.
- Utredda huruvida detta lagrum är gällande för bolagen och dess anställda och att den sekretess som utlovas inom ramen för lagen är gällande.

Utifrån genomförd granskning lämnar vi Landskronahem AB följande rekommendationer att:

- Säkerställa så information om kommunens visselblåsarfunktion finns på bolagets hemsida.

- Tydliggöra funktion i bolaget som mottar eventuella visselblåsningar.
- Inkludera visselblåsarfunktionen inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Utredda huruvida styrelsen kan säkerställa att anmälare kan garanteras det skydd som innefattas av lagen.

2025-11-17

Lena Salomon

Uppdragsledare

Karin Jäderbrink

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Landskrona stad enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2025-02-17. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.